

COFACE UVIDI SA TRŽIŠTA

Prehrambeni sektor u Srbiji

Uzimajući u obzir da je poslovna klima stabilna u poslednja 2 kvartala (ocena A4 koju daje Coface procena rizika zemlje) i da se poljoprivredno-prehrambeni sektor u Centralnoistočnoj Evropi karakteriše kao sektor srednjeg rizika s obzirom na nekoliko faktora, posebno je važno sagledati ovaj sektor u Srbiji.

Relativna otpornost na posledice krize koju je prouzrokovao COVID-19, budući da potrebe za hranom nisu mnogo kompresibilne, doživljava se kao glavna prednost poslovanja u poljoprivredno-prehrambenom sektoru. Ali, s druge strane, postoje i nedostaci kao što su:

- Ranjivost na promene cena energije i inputa (posledice rata u Ukrajini) na šta su kompanije iz ovog sektora takođe stavljale najveći akcenat dok smo prikupljali uvide sa tržišta za potrebe naših analiza
- Promenljivost cena poljoprivrednih proizvoda
- Sektor jako izložen klimatskim i biološkim opasnostima, pogoršanim povećanom učestalošću ekstremnih događaja (toplotni talasi, poplave, požari, itd.)

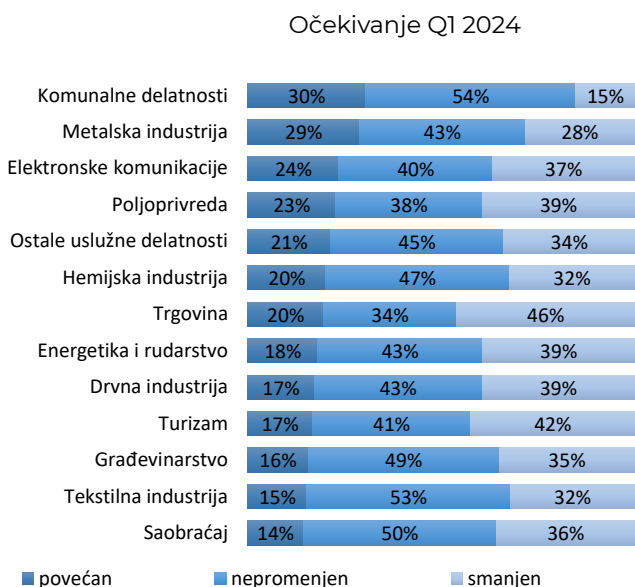
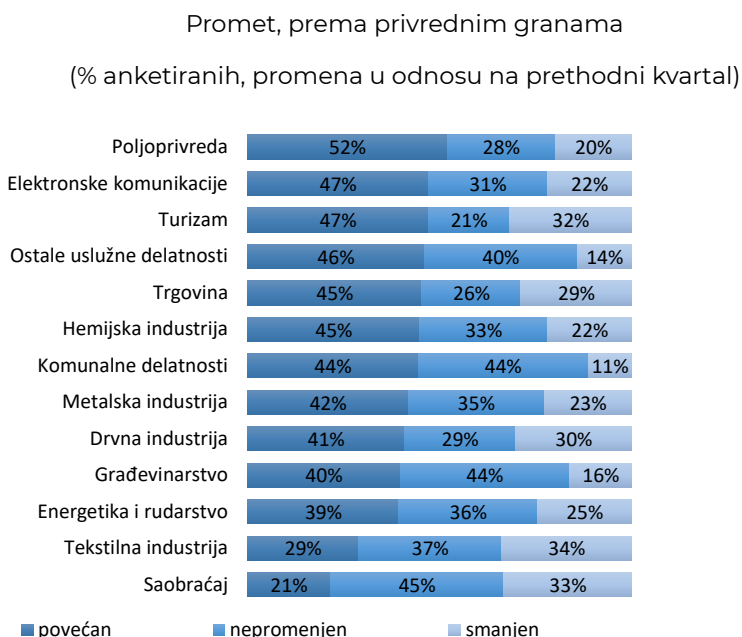
Portal Statista nam pokazuje da se očekuje rast tržišta hrane u Srbiji za 6,13% godišnje. U Srbiji, najveći segment tržišta je Meso sa tržišnim obimom od 2,15 milijardi dolara u 2023. (**Izvor:** Statista)

Procenjajući kompanije u Coface-u, pokušavamo da razumemo celokupnu sliku o trenutnom stanju pojedinih privrednih subjekata i glavnim faktorima koji su dominantno uticali na poslovanje, pri tom ne oslanjajući se samo na finansijske podatke, već dobijajući uvid i u razloge koji se odnose na kvalitativni aspekt performansi kompanija.

Uticaj inflacije jedan je od najvećih problema koji su kompanije istakle u analizama koje je sproveo Coface, kao i uticaj rata u Ukrajini koji je izazvao rast cena energenata, što se odrazilo na značajno povećanje troškova poslovanja. Posmatrajući situaciju vezanu za rusko-ukrajinski sukob, putevi snabdevanja u Srbiji pretrpeli su manju štetu od konkurencije. Ovo je izvršilo pritisak na kompanije koje pokušavaju da nađu način da prevaziđu poteškoće koje proizilaze iz povećanja operativnih

troškova kao posledica rasta cena inputa. Neke kompanije su uspele da održe dobre finansijske pokazatelje kroz povećanje obima prodaje.

Na sledećem grafikonu se vidi ostvarenje prometa po privrednim granama (između ostalog i za sektor poljoprivrede) za Q4 2023. kao i kakva su očekivanja kompanije za Q1 2024. godine.

Izvor: Privredna komora Srbije, [Poslovna aktivnost kompanija u Republici Srbiji](#)

Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku, Srbija je do kraja oktobra 2023. izvezla poljoprivrednih proizvoda u vrednosti od 3,8 milijardi evra, dok je istovremeno uvezla hrane u vrednosti od 2,7 milijardi evra.

Srbija je u prvih deset meseci prošle godine ostvarila suficit u razmeni poljoprivredno-prehrambenih proizvoda od 1,1 milijardu evra.

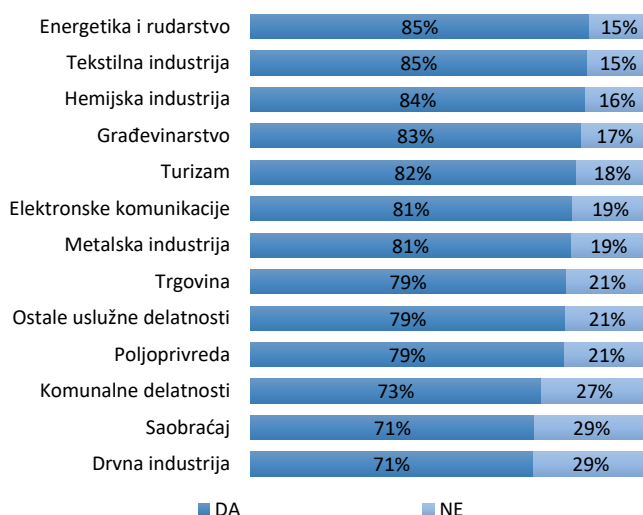
Kvantitativno gledano, izvezeno je 3,8 milijardi tona robe, a uvezeno 1,4 milijarde tona različite robe iz kategorije poljoprivredno-prehrambenih proizvoda. Posmatrano po kategorijama, Srbija je u navedenom periodu uvezla preko 3.600 tona živih životinja, a izvezla 15.000 tona. S druge strane, uvezeno je čak 68.000 tona mesa i mesnih prerađevina, dok je iz Srbije na svetsko tržište izvezeno 23.000 tona. Kada su u pitanju žitarice i proizvodi od žitarica, izvoz je bio 1,5 miliona tona, dok je uvoz iznosio svega 104.000 tona.

Od poljoprivrednih proizvoda Srbija uvozi najviše voća i povrća, 467.000 tona. Ako posmatramo vrednost izvezena poljoprivredne proizvodnje, najznačajniji proizvodi su povrće i voće, čija je vrednost izvoza bila preko 870 miliona evra, zatim žitarice sa 562 miliona evra, duvan i duvanski proizvodi 450 miliona evra, a najmanji je izvoz životinjskih proizvoda, ulja i masti, 4,12 miliona evra.

Takođe, najveća vrednost uvezene robe bila je na strani povrća i voća preko 526 miliona evra, slede kafa, čaj, kakao, zatim začini i proizvodi od začina, koji su uvezeni za 305 miliona evra, a tu su i razni prehrambeni proizvodi i prerađevine sa uvozom od 253 miliona evra. **[Izvor: Republički zavod za statistiku].**

U skladu sa podacima koje mi u Coface-u proizvodimo za procenu srpskog agrot tržišta, možemo istaći da postoje znaci stabilizacije na tržištu koje je potrebno pratiti u narednom periodu. Primetne su fluktuacije u cenama inputa – pošto su ove cene sirovina značajno porasle nakon pandemije COVID-19 i nisu se vratile na nivo na kojem su bile u periodu pre pandemije. Posle pandemije, dodatne poteškoće za kompanije su nastale tokom sukoba u Ukrajini. Primetili smo da su kompanije više nego ranije oprezne kada je reč o postavljanju dugoročnih planova poslovanja, što je rezultat nepredvidive, ali i donekle napete situacije na tržištu.

Kompanije iz oblasti poljoprivrede su se izjasnile da li imaju dovoljno sredstava za optimalno finansiranje tekućeg poslovanja u 2023. godini, a njihovi odgovori prikazani su na sledećem grafikonu.

Napomena: Nedostajuća sredstva za optimalno finansiranje aktuelnog poslovanja u okviru privrednih grana rangirana su u rastućem redosledu, počev od privredne grane sa najmanjim udelom nedostajućih sredstava za optimalno finansiranje u odnosu na raspoloživa sredstva

Izvor: Privredna komora Srbije, [Poslovna aktivnost kompanija u Republici Srbiji](#)

Ono što se može zaključiti jeste da se ponuda na tržištu stabilizovala, a kompanije, iako opreznije kada je reč o pravljenju dugoročnih planova, naučile su da brže upravljaju i postale su agilnije, imajući u vidu da su bile prinuđene da se ova sposobnost razvije kroz krize koje su počele pandemijom COVID-19 i nastavljene rusko-ukrajinskim sukobom.

Autori članka: Tijana Katić, Milka Savović Zakić

COFACE: FOR TRADE

Kao kompanija sa preko 75 godina iskustva i najrasprostranjenijom međunarodnom mrežom poslovnica, Coface predstavlja vodeće društvo za osiguranje trgovinskih kredita i upravljanje poslovnim rizicima, kao i svetki priznata kompanija koja pruža usluge otkupa dugovanja, naplate dugovanja, osiguranja poslovanja u inostranstvu, izdavanja garancija i pribavljanja poslovnih informacija. Stručnjaci iz kompanije Coface pomno prate svetske ekonomske trendove pomažući približno 50,000 klijenata u 100 zemalja sveta da pokrenu uspešno i dinamično poslovanje koje se neprestano razvija. Uz pomoć posebnog uvida u poslovanje kompanija i stručnih saveta koje pruža Coface, ove kompanije mogu donositi poslovne odluke zasnovane na relevantnim informacijama. Rešenja koje Grupacija Coface obezbeđuje jačaju sposobnost kompanija da vrše prodaju pružajući im pouzdane informacije o njihovim poslovnim partnerima i štiteći ih od rizika neplaćanja, kako na domaćem tako i na svetskom tržištu. Kompanija Coface je u 2022. god. zapošljavala približno 4,720 ljudi i zabeležila promet u vrednosti od 1,81 milijardi evra.